

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

В. А. БЕРЗИНЬШ, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Результатом української державної політики в сфері розвитку є повільний соціально-економічний розвиток, тому налагодження механізму управління є одним з пріоритетних завдань для України. У будь-якої державі найчастіше виникає потреба в приватних інвестиціях, підприємницькій ініціативі та менеджерських талантах для розвитку та управління тими чи іншими об'єктами державної власності. При цьому передача цих об'єктів у приватну власність неприйнятна. У зв'язку з зазначеною обставиною в останні роки в усьому світі відбуваються значні інституційні зміни в галузях, які раніше завжди знаходилися у державній власності і державному управлінні: електроенергетиці, автодорожньому, залізничному, комунальному господарствах, магістральному трубопровідному транспорті, портах, аеропортах тощо уряди багатьох держав передають приватному бізнесу в тимчасове довго – або середньострокове користування об'єкти цих галузей, залишаючи за собою право регулювання та контролю їх діяльності.

Для держави основним напрямком в теорії управління має стати стійкий соціально-економічний розвиток кожного окремого регіону з урахуванням його специфічних проблем і особливостей.

Складовою розвитку є функціонування соціальної і виробничої інфраструктури, що базується на розширенні фінансових можливостей державних і місцевих органів влади. Якість перспективного інструменту розвитку територій особливо у посткризовий період стає механізм державно-приватного партнерства.

Підприємства інфраструктурних галузей – в першу чергу їх мережеві, монопольні сегменти – не можуть бути приватизовані зважаючи на стратегічну, економічну та соціально-політичну значущість об'єктів інфраструктури. Але, з іншого боку, в державному бюджеті немає достатніх коштів, що дозволяють забезпечувати в них просте і розширене відтворення. Для того, щоб вирішити це протиріччя, у господарській практиці багатьох країн використовується концепція державно-приватного партнерства, яка

являє собою альтернативу приватизації життєво важливих, які мають стратегічне значення об'єктів державної власності.

ДПП – це інституційний та організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації національних і міжнародних, масштабних і локальних, але завжди суспільно значущих проектів в широкому спектрі сфер діяльності: розвиток стратегічно важливих галузей промисловості, науково–дослідні конструкторські роботи та забезпечення суспільних послуг. Кожен альянс є тимчасовим, він створюється на певний термін з метою здійснення конкретного проекту та після його реалізації припиняє своє існування.

Сучасні форми партнерства пов'язані з процесом реструктурування національних економік і є, по суті, непрямую приватизацію. Іноді процес створення партнерств називають просто приватизацією. Наприклад, німецькі учені Альфен, Мазер і Вебер визначають приватизацію як "багаторівневий процес передачі майна або функцій від громадського сектора приватному". Звідси витікає, що і деякі форми ДПП можуть бути зараховані до приватизації. Так, у ФРН розрізняють формальну, матеріальну, повну і часткову приватизацію, залежно від державної участі в приватизованому підприємстві.

У практиці є широкий спектр різних світових форм ДПП. Різноманітні державні контракти, які надаються приватним компаніям: на надання суспільних послуг, виконання робіт, на управління, контракти технічної допомоги, на поставку продукції для державних потреб.

Система короткострокових контрактів досить широко використовується у господарській практиці органів державної влади та за кордоном, і в Україні.

В умовах відсутності коштів у держави приватизація, а також створення спільних підприємств стали єдиною альтернативою. Чим нижча частка приватних інвесторів у порівнянні з державою, тим менший спектр самостійних рішень вони можуть приймати без втручання держави або врахування його думки. Участь приватного сектора в капіталі державного підприємства може припускати акціонування (корпоратизацію), створення спільних підприємств, а також підписання договорів про спільну діяльність. Ступінь свободи приватного сектора в прийнятті адміністративно–господарських рішень визначається при цьому його часткою в акціонерному капіталі.

Але в умовах політичного хаосу жоден приватний власник не буде інвестувати в спільні проекти, так як немає ніякої гарантії, що новий уряд не скасує всі рішення попереднього. Найголовнішою проблемою, з точки зору приватного власника, є наявність значних ризиків інвестування в капіталомісткі об'єкти за відсутності гарантій держави через політичну нестабільність в країні. ДПП передбачає співпрацю держави і бізнесу протягом досить тривалого періоду часу.

Бізнес переживає сьогодні глибоку недовіру до влади, однак і влада, в свою чергу, відповідає йому тим же. Присутня інституційна неготовність власника (держави) до передачі певних прав на інфраструктуру бізнесу. Причина криється в неясності в питаннях передачі частини прав власності від держави бізнесу, в неефективності або повній відсутності законів про державну власність, про націоналізацію і інших найважливіших нормативних актів.

У країні немає ні відповідних інститутів, ні чіткого уявлення про те, як повинні регулюватися підприємства. Суспільство, влада і бізнес мають слабе, спотворене і неповне уявлення про суть концесій, практиці їх застосування, можливі соціально-економічні, середньо – і довгострокові наслідки. У цих умовах важко стати партнерами. Звичайно, знайдуться якісь поодинокі проекти, по яких вдасться домовитися. Але все це приклади разового застосування. Для справжнього ДПП в країні повинна бути створена більш довірна атмосфера, ніж та, яка є сьогодні.

Держава повинна чітко визначити об'єкти господарської діяльності, що залишаються у державній власності, для розвитку яких необхідне залучення приватних інвестицій, механізмів приватновласницького управління, але без зміни базових відносин власності. Тобто права власності на ці об'єкти залишаються за державою. Права користування ними передаються приватному партнеру. Держава гарантує законодавством і укладеними договорами повернення інвестору вкладених коштів. Крім того, потрібно однозначно запобігти посягання бізнесу на власність, яка за законом не підлягає приватизації: природно-монопольні сегменти господарської структури країни, мережеві системи життєзабезпечення, стратегічні об'єкти тощо.

Література

1. Жук В. П. Організація державно-приватного партнерства в зарубіжних країнах / В.П. Жук//Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 11. – С. 111-113.
2. Бобко У. П. Державно-приватні партнерства в Україні та перспективи їх впровадження на прикладі підготовки до Євро-2012//Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. - 1(1). – 2011. – С. 274-282.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ВІТЧИЗНЯНИЙ ЕКОНОМІЦІ

В. А. БЕРЗИНЬШ, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Вихід економіки України з кризового становища, забезпечення сталого економічного зростання і підвищення його якісної складової за рахунок інноваційного чинника значною мірою залежать від взаємодії держави і приватного підприємництва, від застосування механізмів узгодження національних і приватних інтересів для створення стимулів до інноваційної активності вітчизняних підприємців. Економісти активно досліджують деякі важливі аспекти проблеми підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників і національної економіки у цілому, запровадження інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки, визначення ролі держави в цьому процесі.

У дослідженнях значна увага приділяється конструюванню і розвитку організаційних форм приватного і державно-приватного підприємництва, формальних і неформальних інститутів, що необхідні для ефективного функціонування сучасної економічної системи, яка має усталитися в ході ринкових перетворень економіки України. Ставиться проблема побудови нових, партнерських взаємовідносин у системі «держава – суспільство – бізнес» для того, щоб країна не перетворилась у країну «крамарів» і дрібних «цеховиків» (на що спрямовані, за даними соціологічних досліджень, мотиви більшості населення України), не втратила свій державний суверенітет в умовах глобалізації, коли крупний бізнес визначає конкурентоспроможність національної економіки. Спостерігається своєрідне «партнерство» приватного підприємництва і держави, в особі конкретних представників